

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

ГЕ 1.1.01 «Історія України»

№04 Богослов'я

№ 041 Бакалавр богослов'я.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 12 жовтня 2020 р.

Херсон 2020

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Недзельський Костянтин Казимирович
Контактний телефон	068-805-35-40
E-mail	k.nedzelsk@gmail.com
Розклад занять	Понеділок 10:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)
Консультації	Вівторок 14:00 -15:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)

2. Анотація дисципліни

Пропонована навчальна програма з «Історії України» спрямована на формування стійкої системи знань про минуле і сучасне української історії шляхом їх поглиблення, модернізації та специфікації згідно з богословською спеціальністю, отриманих в процесі навчання в загальноосвітній школі. Змістовно програма висвітлює основні тенденції перебігу історичного процесу на українських землях, вікопомні події та факти минулого України у зв'язку з європейським історичним процесом, що сприятиме набуттю здобувачами вищої богословської освіти практичних навичок та вмінь системного розгляду минулого нашої держави, розуміти основні проблеми історії України, аналізувати процеси становлення та розвитку української держави, особливості формування українського народу та його взаємини з сусідами, орієнтуватися в теоретично-практичних засадах сучасного бачення історії України, а також практичних навичок роботи з історіографічними джерелами та літературою.

Вочевидь, що вивчення цієї дисципліни майбутніми фахівцями-богословами має не лише евристичне значення, але й цілеспрямовано виховне, адже практична її ціль полягає у формуванні всебічно розвинутої та соціально активної особистості, що є носієм зрілої громадянської свідомості, у підґрунті якої лежить цілісна історична свідомість, яка забезпечує їй глибокі знання історичного шляху українського народу, передусім в царині формування державності протягом останнього тисячоліття і розвитку його національних цінностей, творцем яких не останню чергу слугував релігійно-церковний чинник. Відтак опанування цієї дисципліни здобувачами богословської освіти передбачає їх здатність

визначати внесок українських національних цінностей у загальнолюдські, ґрунтовне засвоєння ідеалів гуманізму та демократії, прищеплення самостійних, творчих, пізнавальних навиків підходу до історичного минулого та сьогодення України.

Навчальна дисципліна «Історія України» належить до нормативних дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни здійснюється паралельно із курсом «Вступ до спеціальності».

Постреквізити. Знання, отримані студентами в рамках даної навчальної дисципліни, в подальшому будуть використані при вивченні окремих тем таких навчальних дисциплін, як «Філософія», «Історія української культури», «Українська мова», «Християнська етика», «Релігієзнавство», «Шлюб та сім'я».

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є створення цілісного уявлення про історичний розвиток української держави та народу, що має бути основою для виховання патріотичних почуттів, національної та громадянської гідності, сприяння на цій основі формуванню загальної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності.

3.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія України» є:

- формування знань про події в історії України від найдавніших часів до сьогодення;
- розвиток умінь і навичок правильно, обґрунтовано з наукової точки зору пояснювати складні, неоднозначні події і процеси, діяльність видатних осіб, соціально-економічні, політичні, етнічні, культурні аспекти в українській історії;
- розвиток навичок самостійного мислення.

3.3. Кількість кредитів – 3

3.4. Загальна кількість академічних годин (денна форма навчання/заочна) – 90/75.

3.5. Основні параметри навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Денна/заочна
Рік вивчення	Перший
Семестр	1-й
Лекції	30/6

Семінарські та практичні заняття	16/6
Самостійна робота	44/63

3.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність до критичного мислення. 3. Здатність до самоаналізу. 4. Здатність до науково обґрунтованої інтерпретації історії України. 5. Здатність цінувати та поважати історію свого народу в контексті історії світової. 6. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами. 7. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - основний категорійний та понятійний апарат історії України; - методологічні принципи та основні методи вивчення історії; - знати процеси, події, явища, які відбувалися на українських землях упродовж основних етапів розвитку України; - розуміти їх обумовленість і причинно-наслідковий контекст; - орієнтуватися у перебігу економічних, соціальних, політичних і культурних явищ і процесів, що відбувалися на території України в контексті світової історії. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно володіти навчальним матеріалом з курсу історії

	<p>України;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкривати суть будь-якого питання з тих, які розглядалися під час лекційних та семінарських занять; - не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз; - обстоювати власну точку зору на дискусійні проблеми вітчизняної історії; - працювати з науковою літературою та джерелами з історії України.
--	--

4. Програма навчальної дисципліни „ Історія України”

Розділ 1. Стародавня і середньовічна історія України (до середини XVII ст.). Україна на порозі нового часу (друга половина XVII ст.)

Тема 1. Предмет і завдання курсу "Історія України"

Визначення предмета і завдань курсу. Методологія вивчення історії України. Сучасні концепції вивчення історії та їх застосування при вивченні історії України. Концептуальні підходи до вивчення історії України. Головні джерела історії України. Історіографія історії України. Аналіз навчальної літератури. Періодизація історії України. Значення курсу "Історія України" для фахової підготовки і виховання громадської позиції та патріотизму, вироблення сучасної історичної свідомості й політичної культури.

Тема 2. Українські землі у первісну добу

Найдавніші племена і держави на території України. Поява людини на території України. Первісні люди та їх спосіб життя. Неолітична революція. Трипільська культура. Розвиток землеробства і скотарства. Кіммерійці, скіфи, сармати, готи, гуни на українських землях. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Східні слов'яни на території України. Проблема "прабатьківщини" слов'ян в історіографії. Розселення східних слов'ян. Господарство і побут. Суспільно-політичний лад. Духовне життя та вірування. Антський племінний союз. Взаємовідносини східних слов'ян з сусідніми народами.

Тема 3. Княжа доба на території України

Передумови утворення Київської Русі. Походження термінів "Русь", "Руська земля", "Україна". Київ як політичний центр полянського союзу племен. Теорії походження державності у східних слов'ян.

Період "збирання руських земель". Перші князі. Утворення Київської Русі. Соціально-економічний розвиток. Внутрішня та зовнішня політика киеворуських князів Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Військові походи перших князів. Розширення кордонів Руської держави. Русь і Візантія.

Період піднесення і розквіту Київської Русі. Реформаторська діяльність Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Хрещення Русі та його значення. "Руська Правда" як історико-правова пам'ятка. Міжнародні зв'язки і місце Київської Русі в історії середньовічної Європи.

Період феодальної роздробленості Русі. Політична децентралізація Київської Русі. Причини і наслідки феодальної роздробленості. Південноруські князівства та їх розвиток. Галицько-Волинська держава та її роль в історії України.

Кочові народи і Русь. Неслов'янські народи на території України у IX – першій третині XIII ст. Монгольська навала та встановлення золотоординського іга. Боротьба з монголо-татарами.

Тема 4. Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV –перша половина XVII ст.)

Загарбання українських земель сусідніми державами. Політична ситуація в Східній Європі XIV – першій половині XIV ст. Вхід українських земель до складу сусідніх держав – Литви, Польщі, Угорщини, Московської держави та Молдавського князівства. Експансія Кримського ханства на українські землі.

Литовсько-Польська доба української історії. Зростання політичної могутності Великого князівства Литовського. Боротьба за оволодіння Галицько-Волинським князівством. Включення до складу Литви Східної Волині, Сіверщини, Київщини і Поділля. Політика великих литовських князів на українських землях. Суспільно-політичний устрій держави.

Кревська унія. Розширення південних кордонів Великого князівства Литовського. Боротьба проти наступу німецьких лицарів. Грюнвальдська битва. Литовський князь Вітовт, його зовнішня і внутрішня політика. Ліквідація удільних князівств на українських землях.

Зміцнення Московської держави та її боротьба з Великим князівством Литовським

за Сіверську землю. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – середині XVI ст. Розвиток сільського господарства, ремесла, сільських і міських промислів. Зростання міст. Надання магдебурзького права українським містам. Формування панщинно-фільваркового господарства. Зростання залежності населення від магнатів і шляхти. Юридичне оформлення кріпосного права. Литовські статuti (1529, 1566, 1588 рр.). Устави на волоки. Зростання впливу Польщі на Литву. Наступ католицизму. Становище православної церкви.

Феномен українського козацтва. Походження, джерела поповнення і час виникнення козацтва. Причини, час і місце заснування першої Запорозької Січі. Зміни розташувань Січей. Устрій Запорозької Січі. Господарство козаків. Місце козаків у охороні південних рубежів Великого князівства Литовського від татар і турків. Реєстрове козацтво. Козацтво на міжнародній арені. Морські походи козаків у турецькі володіння. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Політична і соціокультурна роль козацтва в історії України.

Тема 5. Україна за часів козацької державності (середина XVII – кінець XVIII ст.) Національна революція 1648-1676 рр. як видатне явище європейської історії

Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу. Люблінська унія та утворення Речі Посполитої. Україна під владою Польщі. Польська колонізація українських земель. Соціально-економічний розвиток України у складі Польщі. Релігійна політика уряду Речі Посполитої. Берестейська церковна унія та братський рух. Козацько-селянські повстання та їх історичне значення. Історичний портрет Б.Хмельницького. Україно-польська війна: причини, характер, рушійні сили, перебіг. Відносини української старшини з Кримським ханством. Переяславсько-московський договір та його оцінка в історіографії. Формування української козацької держави. Революційні зрушення в українському суспільстві внаслідок Національно-визвольної війни під проводом Б.Хмельницького.

Тема 6. Доба Руїни в історії України

Гетьманування Ю.Хмельницького та І.Виговського. Порушення царем умов Переяславської угоди. Гадяцький договір. Розчленування України на Лівобережжя і Правобережжя. Чорна Рада. Гетьмани П.Тетеря та І.Брюховецький. Андрусівський мир. Гетьман Петро Дорошенко. Бучацька угода. Гетьмани Дем'ян Многогрішний та Іван Самойлович. Подальше обмеження автономії України. Бахчисарайська угода. "Вічний мир" і остаточне закріплення поділу України.

Розвиток Лівобережної України і Слобожанщини у складі Російської держави. Адміністративно-політичний устрій. Наступ на політичну автономію України. Обрання гетьманом Івана Мазепи. "Коломацькі статті". Соціальна політика І.Мазепи. Україна на початку Північної війни. Таємна дипломатія І.Мазепи та перехід на бік Карла XI. Наслідки цієї акції для України. Обрання гетьманом І.Скоропадського. Полтавська битва. Смерть І.Мазепи. Гетьман у вигнанні Пилип Орлик та його "Конституція". Інкорпораційна політика царизму. Утворення Малоросійської колегії на чолі з С.Л.Вельяміновим. Наказний гетьман П.Полуботок. Боротьба старшини за відновлення гетьманства. Гетьман Д.Апостол. Його економічна політика, реформа судових установ. Останній гетьман України К.Розумовський. Обмеження козацького самоврядування на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Задунайська Січ. Утворення Чорноморського козацтва. Переселення козаків на Кубань. Прагнення старшини до зрівняння в правах з російським дворянством.

Розвиток Правобережної України та західноукраїнських земель під владою Польщі (друга половина XVII – XVIII ст.). Особливості соціально-економічного життя. Гайдамацький рух, його причини, характер і розмах. Коліївщина. Західноукраїнські землі під чужоземним ігом. Полонізація православної шляхти. Релігійні відносини. Занепад братств. Рух опришків.

Закарпаття під владою Угорщини. Буковинські землі в складі Молдавського князівства. Поширення на Буковину влади Австрії.

Розділ 2. Нова та новітня історія України (XIX – початок XXI ст.)

Тема 7. Період боротьби за українське національне відродження (XIX - початок XX ст.)

Українські землі у складі Росії в першій половині XIX ст. Адміністративно-територіальний устрій і чисельність населення. Розвиток товарних відносин і криза феодалної системи господарства. Стан сільського господарства. Розвиток промисловості, торгівлі, транспортної інфраструктури. Загострення соціальних суперечностей. Поширення кріпацтва на Південну Україну. Декабристи в Україні. "Південне товариство". "Товариство об'єднаних слов'ян". Повстання Чернігівського полку. Вплив польського повстання 1830-1831 рр. на Україну. Початок українського національного відродження. Утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Програмні твори кирило-мефодіївців. Т.Г.Шевченко в українському національному русі. Вплив його творів на формування української національної ідеї. Репресії царизму проти кирило-мефодіївців і

Т.Г.Шевченка.

Модернізація соціально-економічного життя в Наддніпрянській Україні у другій половині XIX – на початку XX ст. Кримська війна і Україна. Маніфест Олександра II від 19 лютого 1861 р. Особливості селянської реформи в різних регіонах України. Ліберальні реформи 1860-70-х років в Російській імперії: земська, міська, судова, фінансова, військова. Історичне значення реформ. Перехід від мануфактури до фабрики. Промисловий розвиток українських земель в пореформену добу. Залізничне будівництво. Швидкий розвиток важкої промисловості в Донбасі і Придніпров'ї. Іноземний капітал та його значення у прискоренні темпів промислового розвитку. Народження вітчизняної буржуазії. Зростання міст. Робітничий рух.

Стан сільського господарства. Кріпосницькі пережитки у землеволодінні і землекористуванні. Поглиблення соціального розшарування села. Селянський рух. Поява народників і "ходіння в народ". "Чигиринська змова". Становлення української нації. Український національний рух. В.Антонович як ідеолог "хлопоманства". Громадівський рух. Діяльність "Братства тарасівців". "Молода Україна". Активізація національного руху. Перші українські політичні партії та їх програми.

Західноукраїнські землі в другій половині XIX ст. Адміністративний устрій західноукраїнських земель. Економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр. Іноземний капітал у промисловості. Становище робітників. Національний склад буржуазії і робітників. Стан сільського господарства. Землеволодіння і землекористування. Початок переселення українців на Американський континент. Перші українські колонії в США, Канаді, країнах Південної Америки.

Суспільно-політичний рух після революції 1848—1849 рр. Москвофіли і народовці. Формування перших політичних партій та їх програмні положення.

Тема 8. Суспільно-політичне життя в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Загальні тенденції та особливості українського національного руху в другій половині XIX ст. Народницький рух у 1860-80-х рр. "Братство тарасівців" як праобраз українських політичних партій. Перші робітничі організації, марксистські гуртки, соціал-демократичні осередки. Радикальний соціалізм М. Драгоманова.

Особливості національного руху в західноукраїнських землях у другій половині XIX ст. Боротьба москвофілів з народовцями. РУРП – перша легальна українська партія європейського типу. Започаткування руху за політичну незалежність України. "Молоді" радикали і книга Ю. Бачинського "Україна ingredienta". Виникнення соціал-демократичної і

національно-демократичної партій. Партійні видання і соціально-політичні часописи.

Українські політичні партії в Наддніпрянській та Західній Україні. Діяльність загальноросійських партій на українських землях. "Українське питання" в програмах політичних партій.

Тема 9. Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)

Україна на початку ХХ ст. Соціально-економічне становище українських земель у складі Росії. Монополії у промисловості і в банківській справі. Економічна криза початку ХХ ст. Робітничі страйки 1903 р. Масові селянські виступи.

Україна в демократичній революції 1905-1907 рр. Робітничі страйки в Україні після "кривавої неділі". Повстання на броненосці "Потьомкін". Жовтневий політичний страйк. Виникнення рад робітничих депутатів. Збройні виступи у Харкові, Олександрівську, Донбасі. Державна Дума та українська фракція. Піднесення українського національного руху. Виникнення україномовної преси. "Просвіти" в українському русі. Українська думська громада. Третьочервневий переворот. Столипінська аграрна реформа. Економічні і політичні наслідки реформи. Масові переселення українських селян до Сибіру і Далекого Сходу. Діяльність українських партій і організацій в післяреволюційну добу. Робітничий і селянський рух. Українське питання в Державній Думі.

Західноукраїнські землі на початку ХХ ст. Соціально-економічний розвиток. Боротьба трудящих проти соціального гніту. Кооперативний рух. Поява українських організацій "Січ", "Сокіл", "Пласт". Культурно-просвітницький рух. Церковне життя. Активізація переселенського руху за океан.

Україна в Першій світовій війні. Україна у планах воюючих сторін. Воєнні дії на території України. Національно-визвольний рух в умовах війни. Діяльність "Товариства українських поступовців", "Спілки визволення України", "Головної Української Ради". Антиукраїнська політика у новоствореному Галицько-Буковинському губернаторстві. Українські січові стрільці. Антивоєнний рух народних мас.

Боротьба за відродження української державності (1917-1920 рр.) Лютнева революція в Росії. Утворення Центральної Ради в Києві. Курс на автономію України. I та II Універсали. III Універсал та Утворення УНР. Більшовики та українська революція. IV Універсал. Прийняття Конституції УНР. Падіння Центральної Ради. Українська держава П.Скоропадського: соціально-економічні заходи, національно-культурна політика, зовнішньополітичний курс. Директорія УНР, її склад, соціальна база, політика. Утворення ЗУНР. Акт злуки УНР та ЗУНР.

Розділ 3. Радянська Україна (1921-1991 рр.)

Тема 10. Україна у складі СРСР (до Другої світової війни)

Війна Радянської Росії проти УНР. Більшовицька влада в Україні. Політика "воєнного комунізму". Селянський опір більшовицькій владі. Махновщина. Радянська влада як форма більшовицької диктатури. Проголошення УСРР. Перша радянська конституція України. Радянсько-польська війна і Україна.

Україна в добу нової економічної політики (1921-1928 рр.). Соціально-економічне і політичне становище України на початку 20-х років. Криза "воєнного комунізму". Голод 1921-1923 рр. на Півдні України: причини і наслідки. Перехід до нової економічної політики. Мета і цілі НЕПу. НЕП у промисловості. Суть господарського розрахунку. Трестування промисловості. Наслідки відбудовного процесу. УСРР в системі "договірної федерації". "Автономізація" незалежних республік під виглядом утворення нової федерації – СРСР. Наслідки входження УСРР до складу Радянського Союзу. Конституція СРСР 1924 р. Позиції лідерів державної партії щодо майбутнього курсу соціально-економічної політики. Сталінський курс на "всеосяжну колективізацію" селянських засобів виробництва. Курс на індустріалізацію країни. "Криза НЕПу" як результат відмови партійно-державного керівництва від "ринкової змички" між містом і селом. "Ножиці цін". Хлібозаготівельні кризи. Перші кроки культурного будівництва: кампанія щодо ліквідації неписьменності, розгортання мережі освітніх установ, створення закладів комуністичного виховання. Ліквідація університетської освіти і перенесення центру наукових досліджень в установи ВУАН. Наслідки радянізації науки. Політика коренізації, її особливості і наслідки. Досягнення і прорахунки українізації. Національне відродження у літературі та мистецтві. Ставлення тоталітарного режиму до інтелігенції. Антицерковна політика державної партії.

УРСР в умовах утвердження тоталітарного ладу (1929-1938 рр.). Завершення внутріпартійної боротьби в ЦК ВКП(б) і утвердження одноособової диктатури І.В.Сталіна. Згорання нової економічної політики. Проблема темпів індустріалізації. Дискусії з приводу плану першої п'ятирічки. Перехід до директивного планування. Ескалація репресій проти господарників і спеціалістів. Виробниче змагання. Стаханівський рух. Результати капітального будівництва у промисловості в роки першої і другої п'ятирічок. Хлібозаготівельна криза 1924-1929 рр. Поворот до суцільної колективізації. Гасло "Ліквідація куркульства як класу": причини, масштаби, наслідки. Завершення колективізації основної частини селянських господарств у 1931-1932 рр. Деградація сільськогосподарського виробництва в одержавлених колгоспах. Голодомор 1932-1933 рр. і його наслідки. Зростання культу особи Сталіна. Репресії на Україні.

Судові політичні процеси 1930-х років. Чистка партії. Знищення керівництва КП(б)У. Згорання політики українізації. Національно-культурна політика державної партії в УРСР 30-х років. Боротьба з "буржуазним націоналізмом" і "націонал-ухильництвом". "Розстріляне відродження". Умови і результати культурного розвитку в 1930-х роках. Ліквідація неписьменності. Загальноосвітня і вища школа. Відродження університетської освіти. Діяльність АН УРСР. Здобутки і трагічні сторінки літератури і мистецтва.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) та повоєнний період

Західноукраїнські землі між двома світовими війнами. Мюнхенська змова і доля Карпатської України. Пакт Молотова-Ріббентропа. Початок Другої світової війни. Включення західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська адміністрація. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Катастрофічні поразки 1941 р. Оборона Києва, Одеси і Севастополя. Бої за Донбас. Початок народної боротьби в тилу ворога. Німецький окупаційний режим. План "Ост". Адміністративний устрій окупованої України. Розгортання радянського і націоналістичного партизанського руху проти окупантів. Діяльність ОУН-УПА. Перемога Червоної армії під Сталінградом і початок визволення території України. Розгортання контрнаступу на Лівобережну Україну після Курської битви. Битва за Дніпро. Бої на Правобережжі і в західних областях. Взаємовідносини радянських партизанів з ОУН-УПА. Завершення боїв за Україну восени 1944 р. Наслідки війни для України. Внесок українського народу в розгром нацистської Німеччини.

Післявоєнна відбудова і початок десталінізації в Україні. Включення УРСР у світову політику як однієї з фундаторів і членів ООН. Участь української делегації в Паризькій мирній конференції 1947 року. Завершення збирання основних етнічних земель українського народу в межах єдиної держави. Операція "Вісла". Труднощі відбудови народного господарства. Голод 1946-1947 рр. Насильницька колективізація в західних областях України. Нова хвиля масових репресій проти громадян України. Підпільно-партизанська боротьба ОУН-УПА з тоталітарним ладом. Ідеологічний наступ сталінщини на спроби культурно-національного відродження.

Хрущовська "відлига" і її характер в Україні. Україна після смерті Сталіна. Ідеологічна кампанія з нагоди 300-річчя Переяславської ради. Передача Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Спроби лібералізації політичного режиму. Критика культу особи Сталіна. Початок реабілітації жертв сталінських репресій. Реформи М.С.Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер, загальна спрямованість і значення.

Заходи щодо удосконалення управління і модернізації промисловості. Спроби подолання кризи в сільському господарстві. Участь України в освоєнні східних регіонів СРСР і цілинних земель. Поява дисидентів в Україні. Зародження руху "шістдесятників", їх роль у національно-культурному житті. Зміни в кремлівському керівництві у жовтні 1964 р. та їх наслідки для України.

Тема 12. Україна в другій половині 1960-х - 80-х рр.

Реформи середини 1960-років, їх згортання консерваторами в партійно-державному керівництві. Зупинення реабілітації і замовчування злочинної діяльності Сталіна. Деформації в структурі економіки України. Будівництво хімічних підприємств, атомних електростанцій. Наростання екологічної небезпеки. Екстенсивний розвиток сільського господарства, шкідливість кампанії щодо ліквідації "неперспективних" сіл. Звільнення П.Шелеста. Подальше обмеження прав України. Н.Щербицький як провідник русифікаторської політики центру. Україна в єдиному народногосподарському комплексі СРСР. Політичні репресії 1960-70-х років. Посилення реакції в духовному житті. Розгортання правозахисного і дисидентського руху. Репресивні дії органів КДБ. Загострення гальмівних процесів у соціально-економічному та суспільно-політичному розвитку України.

Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР і проголошення незалежності України (1985-1991 рр.). Спроби М.Горбачова реформувати суспільство на засадах прискорення, перебудови, гласності. Економічна політика центрального уряду і Україна. Чорнобильська катастрофа та її наслідки. Відновлення критики сталінізму. Зростання політичної активності народу. Гальмування перебудовчих процесів в Україні. Національне пробудження українського народу. Реабілітація політичних в'язнів. Викриття злочинів тоталітарного режиму. Народження Народного руху України і перетворення його в опозиційну до КПРС силу. Перші кроки в демократизації суспільно-політичного життя і утворення нових політичних партій та громадських об'єднань. Реформа виборчої системи. Вибори до Верховної Ради УРСР. Формування парламентської опозиції – "Народної ради". Прийняття Декларації про державний суверенітет України. Спроба серпневого перевороту у Москві (1991 р.) та його наслідки для України. Схвалення Верховною Радою УРСР Акту проголошення незалежності України. Заборона діяльності КПУ. Загальноукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Л.Кравчук – перший Президент України. Денонсація Договору 1922 р. про утворення СРСР. Угода про Співдружність незалежних держав.

Розділ 4. Незалежна українська держава

Тема 13. Державотворчі процеси в незалежній Україні

Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Зміцнення державних кордонів. Формування Збройних сил і Військово-морського флоту, Національної гвардії, Служби безпеки, митної служби. Запровадження національної грошової одиниці. Затвердження державної символіки України. Міжнародні відносини і їх правове регулювання в Україні. Кримська автономія.

Соціально-економічний розвиток незалежної України. Реформування економіки на засадах підприємництва, перехід до ринкових відносин, приватизація. Зниження темпів промислового і сільськогосподарського виробництва. Криза кредитно-фінансової системи. Наростання інфляційних процесів і соціальної напруженості. Пошуки шляхів виходу з кризи і соціального захисту населення. Вступ до СОТ. Сучасний стан економіки. Демографічна ситуація в Україні.

Тема 14. Зовнішня політика незалежної України

Концепція зовнішньої політики України. Визнання України зарубіжними державами, встановлення дипломатичних відносин, формування представництв у міжнародних організаціях, входження у світове співтовариство. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Участь України у миротворчих процесах ООН, у програмі "Партнерство заради мир", в діяльності Ради Європи. Україна у складі Співдружності незалежних держав.

Тема 15. Політичний розвиток незалежної України

Формування багатопартійності в Україні. Класифікація політичних партій і об'єднань, їх платформи у виборах до Верховної Ради України 1994 року. Кампанія 1994 р. по виборах Президента України. Обрання Президентом Л.Кучми. Його соціально-економічна та політична платформа. Кроки по її реалізації. Прийняття Конституції України. Вибори до Верховної Ради 1998 р. Президентські вибори 1999 р. Обрання Президентом Л.Кучми. Соціально-політичний та економічний розвиток України в період його президентства. Кампанія 2004 р. по виборах Президента України. "Помаранчева" революція. Обрання Президентом В.Ющенка. Політична і економічна ситуація в країні у 2005-2010 рр. Розклад політичних сил на президентських виборах 2010 р. Обрання президентом В.Януковича. Політична і економічна ситуація в Україні у 2010-2013 рр. Майдан і «Революція гідності» 2013-2014 р. Окупація Криму. Воєнні дії на Сході

України. Президентський курс П. Порошенка. Європейський вибір України.

Концепція зовнішньої політики України. Визнання України зарубіжними державами, встановлення дипломатичних відносин, формування представництв у міжнародних організаціях, входження у світове співтовариство. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Участь України у миротворчих процесах ООН, у програмі «Партнерство заради миру», в діяльності Ради Європи. «Угода про асоціацію України з ЄС». Євроінтеграція України. Підсумки історичного шляху українського народу і найголовніші уроки історії його змагань за свободу, незалежність, соборність і державність.

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	<i>Предмет і завдання курсу "Історія України"</i>	2	2
2	<i>Українські землі у первісну добу</i>	2	
3	<i>Княжа доба на території України</i>	2	
4	<i>Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)</i>	2	
5	<i>Україна за часів козацької державності (середина XVII – кінець XVIII ст.) Національна революція 1648-1676 рр. як видатне явище європейської історії</i>	2	2
6	<i>Доба Руїни в історії України</i>	2	
7	<i>Період боротьби за українське національне відродження (XIX - початок XX ст.)</i>	2	
8	<i>Суспільно-політичне життя в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.</i>	2	2
9	<i>Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)</i>	2	
10	<i>Україна у складі СРСР(до Другої світової війни)</i>	2	
11	<i>Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)</i>		

	<i>та повоєнний період</i>	2	
12	Україна в другій половині 1960-х - 80-х рр.	2	
13	<i>Державотворчі процеси в незалежній Україні</i>	2	
14	<i>Зовнішня політика незалежної України</i>	2	
15	<i>Політичний розвиток незалежної України</i>	2	
	Разом	30	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	<i>Княжа доба на території України</i>	2	2
2	<i>Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)</i>	2	
3	<i>Україна за часів козацької державності (середина XVII – кінець XVIII ст.) Національна революція 1648-1676 рр. як видатне явище європейської історії</i>	2	
4	<i>Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)</i>	2	2
5	<i>Україна у складі СРСР (до Другої світової війни)</i>	2	
6	<i>Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) та повоєнний період</i>	2	
7	Україна в другій половині 1960-х - 80-х рр.	2	
8	<i>Державотворчі процеси в незалежній Україні</i>	2	2
	Разом	16	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год. д.в.	Кількість год. з.в.
1	<i>Тема 1. Предмет і завдання курсу "Історія України"</i>	2	2
2	<i>Українські землі у первісну добу</i>	2	4

3	<i>Княжа доба на території України</i>	4	5
4	<i>Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)</i>	4	4
5	<i>Україна за часів козацької державності (середина XVII – кінець XVIII ст.) Національна революція 1648-1676 рр. як видатне явище європейської історії</i>	4	6
6	<i>Доба Руїни в історії України</i>	2	4
7	<i>Період боротьби за українське національне відродження (XIX - початок XX ст.)</i>	4	4
8	<i>Суспільно-політичне життя в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.</i>	4	5
9	<i>Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)</i>	2	5
10	<i>Україна у складі СРСР (до Другої світової війни)</i>	2	4
11	<i>Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) та повоєнний період</i>	2	4
12	<i>Україна в другій половині 1960-х - 80-х рр.</i>	4	4
13	<i>Державотворчі процеси в незалежній Україні</i>	4	4
14	<i>Зовнішня політика незалежної України</i>	2	4
15	<i>Політичний розвиток незалежної України</i>	2	4
	Разом	44	63

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням з курсу «Історія України» є самостійне опрацювання матеріалу з історії та підготування відповідних матеріалів у вигляді реферату. Тема роботи обирається студентом зі списку запропонованих. За виконання роботи може бути нараховано до 6 балів.

Список тем та вимоги до індивідуального завдання та критерії оцінювання містяться в окремих методичних рекомендаціях.

9. Вимоги викладача

При вивченні дисципліни «Історія України» необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану основну та допоміжну літературу. Вітається використання інших джерел з

альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії.

Від студента очікується:

- регулярне відвідування занять (відвідування контрольних заходів є обов'язковим);
- явка на заняття без запізнення;
- систематичне засвоєння навчального матеріалу;
- активна робота під час практичних та семінарських занять, участь в обговоренні дискусійних питань.
- своєчасне звітування про результати самостійної та індивідуальної роботи
- відпрацювання пропущених семінарських та практичних занять.

Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів ТХІ. Згідно з «Положенням про академічну доброчесність», в Таврійському християнському інституті» категорично заборонено списування і плагіат. У разі виявлення факту порушення студент отримує незадовільну оцінку і повинен повторно скласти екзамен або виконати завдання. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

10. Студенти з особливими потребами

Студенти, що претендують на врахування їхніх особливих навчальних потреб, повинні заздалегідь повідомити про це секретаря навчального відділу, надавши відповідну медичну документацію.

12. Види контролю і система нарахування балів

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також передбачено контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться в формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів та обговорення навчальних питань на семінарських заняттях, а також у формі оцінювання виконання практичних робіт та індивідуальних завдань.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі *усного екзамену* (1-й семестр). Екзамен проводиться під час екзаменаційної сесії; термін можна дізнатися з графіку навчального процесу. Обсяг навчального матеріалу, який виноситься на екзамен,

відповідає робочій програмі дисципліни (див. пункт 4).

Умови допуску до екзамену. Для допуску до семестрового екзамену студент має виконати всі практичні роботи і набрати за семестр не менше 20 балів з 50 максимально можливих.

Система нарахування балів

	Види контрольного заходу	Кількість контрольн. заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виступ на семінарському занятті	11	0-3	0-33
2	Участь у дискусії на семінарському занятті	11	0-1	0-11
3	Перевірка готовності до практичного заняття	8	2	16
3	Виконання практичної роботи	9	1	9
4	Контрольне тестування за вивченим матеріалом 1 та 2 розділів (письмово)	1	25	25
5	Індивідуальне письмове завдання	1	6	6
6	Екзамен			
	Разом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>ЗА ШКАЛОЮ ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>	
		Екзамен	Залік
A	90 - 100	<i>5 (відмінно)</i>	<i>Зараховано</i>
B	85 - 89 (дуже добре)	4(добре)	
C	75 - 84		
D	70 - 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 - 69 (достатньо)		
FX	35 - 59 (незадовільно - з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 - 34 (незадовільно - з обов'язковим повторним курсом)		

13. Плани семінарських занять

Семінар 1

Тема: Княжа доба на території України

План

1. Передумови утворення Київської Русі. Теорії про державність у східних слов'ян.
2. Перші князі. Період збирання руських земель.
3. Піднесення та розквіт Київської Русі. Значення прийняття християнства на Русі.
4. Розпад Київської держави. Причини роздробленості Київської Русі.
5. Південно-західні руські князівства та їх політика (XII – перша пол. XIV ст.)
6. Боротьба проти монголо-татарських завойовників. Занепад руських земель.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 5, 11.

Додаткова: 15

Семінар 2

Тема: Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)

План

1. Політика Речі Посполитої на українських землях. Наростання соціальної напруги у суспільстві.
2. Причини утворення та джерела формування українського козацтва.
3. Запорізька Січ та її суспільно-політичний устрій. Реєстрове козацтво.
4. Українське козацтво на міжнародній арені.
5. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-ті роки XVII ст.

6. Рекомендована література:

7. Основна: 1, 6, 11, 12

8. Додаткова: 32, 34

Семінар 3

Тема: Україна за часів козацької державності (середина XVII – кінець XVIII ст.) Національна революція 1648-1676 рр. як видатне явище європейської

історії

План

1. Причини, характер, рушійні сили та періодизація національної революції.
2. Розгортання національно-визвольної війни (лютий 1648 – серпень 1657 р.)
3. Формування і розбудова української козацької держави в ході визвольної війни. Політичні та геостратегічні наслідки українсько-російського договору 1654 р.
4. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (1657 – 1663 рр.)
5. Боротьба за возз'єднання Української держави (1663 – 1676 рр.). Гетьмани доби Руїни.
6. Причини поразки та історичне значення української національної революції сер. XVII ст.

7. Рекомендована література:

8. Основна: 1, 6, 11, 12
9. Додаткова: 32, 34

Семінар 4

Тема: Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)

План

1. Розгортання національно-визвольної боротьби на українських землях після повалення царизму в Російській імперії.
2. Утворення Центральної Ради та її соціально-економічна та політична діяльність.
3. Роль Центральної Ради у формуванні української національної державності.
4. Українська держава гетьмана П. Скоропадського: його політична платформа, досягнення та прорахунки.
5. Боротьба Директорії за відродження УНР. Занепад української державності.
6. Відносини українських національних урядів з більшовицькою Росією. Політика "військового комунізму" в Україні.

Рекомендована література:

- Основна: 1, 3, 4, 6, 9, 11.
Додаткова: 32, 35.

Семінар 5

Тема: Україна у складі СРСР (до Другої світової війни)

План

1. УРСР в умовах утвердження тоталітарного ладу (1929-1938 рр.)
2. Поворот до суцільної колективізації. Завершення колективізації основної частини селянських господарств у 1931-1932 рр.
3. Голодомор 1932-1933 рр. і його наслідки.
4. Зростання культу особи Сталіна. Репресії на Україні.
5. Згорання політики українізації. Національно-культурна політика державної партії в УРСР 30-х років. "Розстріляне відродження".

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

Семінар 6

Тема: Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) та повоєнний період

План

1. Радянсько-німецький пакт про ненапад від 1939 р. Його історичне значення.
2. Початок Другої світової війни та наслідки входження західноукраїнських земель до СРСР.
3. Плани гітлерівської Німеччини щодо українських земель.
4. Окупація України військами Німеччини та її союзників.
5. Закінчення Другої світової війни та її наслідки для України.
6. Діяльність ОУН-УПА.

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

Семінар 7

Тема: Україна в другій половині 1960-х - 80-х рр.

План

1. Хрущовська "відлига" (1953-1964 рр.): політика десталінізації та соціально-економічні перетворення в Україні.

2. Реформи середини 1960-років, їх згорання консерваторами
Звільнення П.Шелеста. Подальше обмеження прав України.
3. В.Щербицький як провідник русифікаторської політики центру. Україна в єдиному народногосподарському комплексі СРСР.
4. Політичні репресії 1960-70-х років. Розгорання правозахисного і дисидентського руху. Репресивні дії органів КДБ.
5. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Спроби М.Горбачова реформувати СРСР.

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

Семинар 8

Тема: Державотворчі процеси в незалежній Україні

План

1. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР.
2. Розгорання державотворчого процесу в Україні: створення правової бази, становлення владних структур, формування багатопартійності.
3. Політичний курс президентів України: Л.Кравчука, Л.Кучми, В.Ющенко та В.Януковича, П.Порошенка.
4. Зовнішньополітичний курс незалежної України.
5. Соціально-економічне життя в умовах незалежності: позитивні та негативні зрушення, реформи та існуючі проблеми.
6. Проблеми національно-культурного відродження на сучасному етапі. міжнаціональні та міжконфесійні відносини в незалежній Україні.

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

14. Екзаменаційні питання

1. Предмет та завдання курсу "Історія України". Періодизація української історії.
2. Становлення і розвиток людського суспільства на території України.
3. Трипільська культура та її зв'язок з українською культурою.
4. Кіммерійці, скіфи, сармати на українських землях. Археологічні пам'ятки цих кочових народів.
5. Готи і гуни на українських землях. Археологічні пам'ятки цих кочових народів.
6. Грецькі міста-держави в Північному Причорномор'ї: причини колонізації, політичний устрій та соціально-економічний розвиток, історична доля.
7. Проблема етногенезу слов'ян. Археологічні культури східних слов'ян. Розселення східних слов'ян на території України. Перші державні утворення східних слов'ян.
8. Теорії походження Київської Русі. Перші князі Київської Русі та їх внутрішня і зовнішня політика.
9. Реформаторська діяльність Володимира Великого. Християнізація Київської Русі та її значення.
10. Розквіт Київської Русі за часів Ярослава Мудрого. Політична децентралізація Київської Русі.
11. Кочові народи і Русь: хозари, печеніги, половці, монголо-татари.
12. Українські землі за часів монгольської навали.
13. Галицько-Волинське князівство та його роль в збереженні української державності. Внутрішня і зовнішня політика Данила Галицького.
14. Періодизація литовсько-польської доби. Політика Литви і Польщі на українських землях.
15. Унії Литви та Польщі та їх наслідки для українських земель.
16. Соціально-економічний та політичний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої.
17. Розвиток українських земель у складі Угорського королівства, Молдавського князівства та Московської держави у XIV–XVII ст.
18. Створення Кримського ханства та його експансія на українські землі.
19. Передумови, причини та джерела формування українського козацтва. Теорії походження козацтва.
20. Реєстрове козацтво: історія формування, права та привілеї, відносини з низовим козацтвом.

21. Релігійні процеси на українських землях під владою Речі Посполитої. Берестейська унія 1596 року та її значення в історії України.
22. Запорозька Січ та її роль в суспільно-політичній історії України.
23. Роль запорозького козацтва в боротьбі проти турок і татар (XV- XVII ст.).
24. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої третини XVII ст.).
25. Причини, характер, рушійні сили та періодизація Української національної революції в Україні середини XVII ст.
26. Розгортання національно-визвольної війни (лютий 1648 - серпень 1657 рр.). Постаць Б.Хмельницького в українській історії. Оцінки діяльності.
27. Формування української державності в ході національної революції XVII ст.
28. Політико-правовий зміст Переяславської ради 1654 р.
29. Доба Руїни і втрата територіальної цілісності України наприкінці XVII ст.
30. Політичний курс гетьмана І.Виговського. Гетьманування П.Дорошенко.
31. Українське питання в міждержавних договорах другої половини XVII ст. Геополітичні зміни в Україні.
32. Історичний портрет гетьмана І.Мазепи. Оцінки його діяльності і науковій літературі.
33. Українська політика Петра І. Наступ Росії на українську автономію.
34. Конституція П.Орлика 1710 р. та її історичне значення.
35. Гетьманування "останніх мазепинців" П.Полуботка та Д.Апостола.
36. Українська політика Катерини II. Скасування гетьманства. Ліквідація Запорозької Січі та доля запорозького козацтва.
37. Національно-визвольний та антифеодальний рух на Правобережжі в другій половині XVIII ст.
38. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
39. "Українське національне відродження" XIX ст.: поняття, характерні риси, особливості.
40. Діяльність та історичне значення Кирило-Мефодіївського товариства.
41. Особливості скасування кріпосного права в Наддніпрянській Україні.
42. Ліберальні реформи в Російській імперії 60-70 рр. XIX ст. та їх реалізація на українських землях. Модернізація економіки Наддніпрянської України в пореформений період.
43. Соціально-економічний розвиток українських земель в складі Австро-Угорської імперії наприкінці XVIII – XIX ст. Ліквідація кріпацтва.

44. Суспільні рухи в Наддніпрянській Україні у другій половині XIX ст.
45. Суспільні рухи в Західній Україні у другій половині XIX ст.
46. Політизація суспільного життя в Україні наприкінці XIX - на початку XX ст. Утворення перших політичних партій в Україні, їх програми.
47. Україна в роки першої російської революції (1905-1907 рр.) і третьочервневої монархії (1907-1914 рр.).
48. Аграрна політика П.Столипіна в Україні та її економічні та політичні наслідки.
49. Україна в роки Першої світової війни.
50. Утворення Української Центральної Ради, її соціальна база і політична програма.
51. Перший та Другий Універсали Центральної Ради.
52. Третій універсал Центральної Ради. Проголошення УНР.
53. Проголошення радянської УНР. Перша українсько-більшовицька війна (грудень 1917 - березень 1918 рр.).
54. Четвертий Універсал Центральної Ради. Брестський мир та його наслідки для України.
55. Українська держава гетьмана П. Скоропадського.
56. Директорія УНР, її склад, внутрішня і зовнішня політика.
57. Проголошення ЗУНР. Акт злуки українських земель.
58. Політика радянської влади в Україні 1919-1920 рр. Соціально-економічні перетворення в Україні на основах НЕПу.
59. Союзний договір від 30 грудня 1922 р., його сучасна політична оцінка.
60. Політика українізації. Українське національно-культурне відродження 1920-х років.
61. Прискорена індустріалізація України та її наслідки.
62. Колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні.
63. Масові репресії 30-х років XX ст. в Україні, їх наслідки.
64. Західноукраїнські землі в 20-30-х рр. XX ст. Утворення ОУН.
65. Радянсько-німецькі договори 1939 р. та їх історичне значення.
66. Початок Другої світової війни. Входження західноукраїнських земель до СРСР.
67. Напад Німеччини на СРСР. Оборонні бої на Україні 1941-1942 рр.
68. Окупація України гітлерівською Німеччиною та рух Опору (радянський, національний, польський).
69. Визволення України від німецько-фашистських загарбників (1943-1944 рр.). Наслідки Другої світової війни для України.

70. Україна в системі міжнародних відносин після Другої світової війни. Возз'єднання українських земель.
71. Труднощі відбудовчого періоду. Голод 1946-1947 рр. в Україні.
72. Відновлення радянської влади в Західній Україні. Операція "Вісла".
73. Хрущовська "відлига" (1953-1964 рр.): політика десталінізації та соціально-економічні перетворення в Україні.
74. Посилення кризових явищ в соціально-економічному житті України в 60-80-х рр. ХХ ст.
75. Шестидесятники та дисидентський рух 1970-х рр. в Україні.
76. Україна і перебудовчі процеси в СРСР (1985-1991 рр.).
77. Акт проголошення незалежності України. Всеукраїнський референдум та вибори Президента України 1991 р.
78. Розбудова ринкової економіки в 1990-х рр.
79. Формування багатопартійності в Україні наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр.
80. Конституційний процес в Україні. Конституція України 1996 р.
81. Формування концепції зовнішньополітичного курсу незалежної України.
82. Зовнішня політика незалежної України. «Угода про асоціацію України з ЄС». Євроінтеграція України.
83. Державна символіка України, її історичне походження.
84. Політичний курс президента Л.Кравчука.
85. Політичний курс президента Л.Кучми.
86. Президентські вибори 2004 р. "Помаранчева революція". Політичний курс президента В.Ющенка.
87. Президентські вибори 2010 р. Політичний курс президента В.Януковича.
88. Майдан і «Революція гідності» 2013-2014 р.
89. Окупація Криму. Воєнні дії на Сході України.
90. Президентський курс П. Порошенка. Європейський вибір України.

15. Література для вивчення

Основна

Опубліковані документи

1. Історія Києва: від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів:

- Навч. посібник. /За заг. ред. В.Ф.Колесника, А.П.Коцура, Н.В.Терес. – К.: Книги XXI, 2005. – 773 с.
2. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Документи та матеріали. – Чернівці: Книги XXI, 2008. – 1100 с.
 3. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник /Укл. В.Ю.Король. – К.: Академія, 2002. – 448 с.
 4. Історія України: Хрестоматія: У 2-х ч. – Вид. 2-е /Упор.: С.М.Клапчук (кер.), В.І.Білик, Ю.А.Горбань та ін. – К.: ІЗМН, 1996. – Ч.1. – 372 с.; Ч. 2. – 336 с.
 5. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів /Упор.: М.І. Панчук та ін. – К.: Наукова думка, 1994. – 560 с.
 6. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2-х ч. /За ред. В.Ф.Панібудьласки. – К.: Вища школа, 1997. – Ч. I. – 583 с.; Ч. II. – 704 с.
 7. Україна в ХХ столітті (1900-2000): Збірник документів і матеріалів /Упор.: А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.Ю.Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 351 с.
 8. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали. У 2-х т. /Ред. кол.: В.А.Смолій, О.Д.Бойко, Ю.М.Гамрецький та ін. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1996. – 590 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1997. – 424 с.
 9. Хрестоматія з історії України /Упор.: В.І.Червінський (кер.), В.С.Кругляков, В.В.Пилипенко та ін. – К.: Вежа, 1996. – 352 с.

Навчальна література

1. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ ст. Навч. пос. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
3. Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада: Навч. пос. – К.: Заповіт, 1997. – 344 с.
4. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. – К.: КНФ, 1998. – 256 с.
5. Воронянський О.В. Історія України: Навч. пос. – Х.: Парус, 2007. – 544 с.
6. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
7. Давня історія України: Навч. пос. В 2 т. /За ред. П.П.Толочка. – Кн. 1. – К.: Либідь, 1994. – 240 с.; Кн. 2. – К.: Либідь, 1995. – 224 с.
8. Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
9. Залізник Л. Первісна історія України: Навч. пос. – К.: Вища школа, 1999. – 263 с.
10. Земерова Т.Ю., Скирда І.М. Історія України: Навч. пос. – Х.: Весна, 2012. – 832 с.

11. Історія України в особах: IX – XVIII ст. /Під ред. В. Замлинського. – К.: Україна, 1993. – 396 с.
12. Історія України в особах: XIX –XX ст. /Кер. авт. кол. І.Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
13. Історія України. Комплексний довідник /Укладачі: Воропаєва В. В., Земерова Т. Ю., Скирда І. М. та ін. — Х.: Весна, ФОП Співак В.Л., 2012. – 480 с.
14. Історія України. Тести. 6-11 класи: посібник / За ред. О.Д.Бойка. –К.: Академвидав, 2012. – 272 с.
15. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн.1. – К.: Либідь, 1991. – 576 с.; Кн. 2. – К.: Либідь, 1992. – 464 с.
16. Історія України: Навч. пос. /За ред. Ю.Зайцева. – Л.: Світ, 1996. – 488 с.
17. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять /За ред. В.М.Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
18. Історія України: Нове бачення. Навч. пос. /Під ред. В.А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
19. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів і до XXI ст. – Х.: Одісей, 2001. – 479 с.
20. Мирончук В.Д., Ігошкін Г.С. Історія України: Навч. пос. – К.: МАУП, 2001. – 328 с.
21. Новітня історія України (1900-2000 рр.): Навч. пос. /Ред.: А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.М.Литвин та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 719 с.
22. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навч. пос. – К.: Знання-Прес, 2004. – 390 с.
23. Панченко П.П., Шмарчук В.А. Аграрна історія України: Навч. пос. – К.: Знання, 2000. – 342 с.
24. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. – Х.: Школа, 2008. – 608 с.
25. Рибак І.В. Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 199 с.
26. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
27. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
28. Хрестоматія з історії України. Практичний довідник /Уклад. Воропаєва В.В. – Х.: ФОП Співак В.Л., 2010. – 464 с.
29. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Додаткова

1. Античные государства Северного Причерноморья /Под ред. Г.А.Кошеленко, И.Т.Кругликовой, В.С.Долгорукова. – М.: Наука, 1984. – 392 с.
2. Аркас М. Історія України-Русі. – К.: Вища школа, 1993. – 386 с.
3. Баран В.Д. Давні слов'яни. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 3).
4. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-і рр.). – К.: Альтернативи, 1999. – 303 с. (Україна крізь віки. – Т. 13).
5. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 1).
6. Вергунов В.А., Коцур А.П., Коцур В.П. Україна та столипінська аграрна реформа: передумови, завдання, здійснення. – К.: Інститут аграрної економіки, 2008. – 132 с.
7. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
8. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна. – К.: Альтернативи, 1999. – 304 с. (Україна крізь віки. – Т. 8).
9. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-ті рр. – К.: Либідь, 1991. – 344 с.
10. Коваль М.В. Україна в другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 12).
11. Колесник В.Ф., Могильний Л.П. Політичні партії та суспільно-політичні рухи в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття. – К.: Київський університет, 2007. – 279 с.
12. Колесник В.Ф., Могильний Л.П. Українські ліберально-демократичні партії в Російській імперії на початку ХХ століття. – К.: Київський університет, 2005. – 244 с.
13. Копиленко О.Л. "Сто днів" Центральної Ради. – К.: Україна, 1992. – 204 с.
14. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 5).
15. Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяєва А.С. Античні держави Північного Причорномор'я. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 2).
16. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). – К.: Основи, 1996. – 396 с.
17. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К.: Альтернативи, 2000. – 360 с. (Україна крізь віки. – Т. 14).

18. Нариси історії української революції 1917-1921 років: у 2-х кн. /За ред. В.А.Смоля. – Кн. 1. – К.: Наукова думка, 2011. – 390 с.; Кн. 2. – К.: Наукова думка, 2012. – 464 с.
19. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – К.: Либідь, 2002. – Т.1. – 672 с.; Т. 2. – 608 с.
20. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с.
21. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 11).
22. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. – К.: Альтернативи, 1998. – 320 с. (Україна крізь віки. – Т. 6).
23. Сарбей В.Г. Національне відродження України. – К.: Альтернативи, 1999. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 9).
24. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 7).
25. Толочко О., Толочко П. Київська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 4).
26. Толочко П. Київська Русь. – К.: Абрис, 1996. – 360 с.
27. Трощинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі. – К.: Альтернативи, 1999. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 15).
28. Українська революція і державність (1917-1920 рр.) /Авт. Кол.: Т.А.Бевз, Д.В.Веденнєєв, І.Л.Гошуляк та ін. – К.: Парламентське видавництво, 1998. – 248 с.
29. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. у 3-х томах. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 592 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.; Т. 3. – К.: Наукова думка, 1991. – 560 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://archive.nbuv.gov.ua> Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського.
2. <http://history.vn.ua> Шкільна програма з історії (5-12 клас): книги, підручники, довідники та додаткові матеріали.
3. <http://history.vn.ua> Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії.
4. <http://istorikznu.at.ua/forum/10> Бібліотека історичного факультету Запорозького національного університету.
5. <http://osvitanet.com.ua> Навчально-методичний сайт ЗАТ "Інститут передових технологій", на якому розміщено інтернет-версії електронних навчальних атласів,

контурних карт, стінних карт, підручників з історії, географії, картографії, розробки уроків, методичні рекомендації.

6. <http://ukraine-history.com.ua> Матеріали з історії України: підручники, реферати.
7. <http://ukrlibrary.com.ua> Онлайн-підручники з історії України.
8. <http://ukrmap.su/uk-uh> Навчальний ресурс з історії України, що містить шкільні підручники, історичні мапи та ілюстрації.
9. <http://vk.com/club47737829> Група "ХДУ. Історія України". Матеріали з історії України для студентів Херсонського державного університету.
10. <http://www.history.org.ua> Сайт Інституту історії України. Електронна бібліотека з історії.
11. <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal> Електронні версії випусків та наукових статей "Українського історичного журналу".
12. <http://www.ukrhistory.narod.ru> Українська історична бібліотека.